

★ Værktøjskassen ★

Når du møder et menneske, som har svært ved at få tingene til at fungere, er der nogle **advarselslamper**, du skal være opmærksom på:

- **faglige og uddannelsesmæssige vanskeligheder**, måske på trods af en fornemmelse af udmærket intelligens
- **social isolation** eller tilbagetrækning
- særlig væremåde eller **aparte udseende**
- **misbrug**
- tidligere eller nuværende diagnoser såsom **angst** eller **depression**, som ikke bedrer sig over tid eller endda forværres
- psykisk sygdom i **familien**

Hvis nogle af disse lamper lyser, er det vigtigt at overveje **skizofreni**, da mange går i årevis uden at få den **nødvendige hjælp**. Skizofreni er en svær sindslidelse, som blandt andet kan indebære **positive symptomer** som hallucinationer og vrangforestillinger og **negative symptomer** som affektfladhed og manglende motivation. Hos nogle er tegnene åbenlyse, når bare du kender dem, hos andre skal du turde **bryde tabuet** og **spørge ind**.

Husk, at en **god, omsorgsfuld relation** er det bedste fundament for en samtale med et psykisk sårbart ungt menneske. I samtalen kan du f.eks. spørge ind til **særlige oplevelser**, herunder **høre- og synshallucinationer**, fornemmelsen af at blive kigget mærkeligt på eller ligefrem **overvåget** eller forfulgt af andre, nedsat **socialt drive** og **engagement** samt problemer med det at mærke især **positive følelser**. Du kan desuden lytte efter manglende sammenhæng og **logisk stringens** i talen og holde øje med nonverbale tegn såsom **sparsom** eller **upassende mimik** hos den unge.

Hvis du får mistanke om skizofreni, skal du hjælpe den unge med at tage kontakt til **egen læge**, som ved behov kan henvise til den rette behandling. I Danmark foregår behandlingen af nydiagnosticerede unge med skizofreni hovedsageligt i **OPUS** og indebærer blandt andet en kombination af **antipsykotisk medicin**, forskellige former for **psykoterapi** og **sociale tiltag**. Ofte er hjælp med **bolig** eller **misbrugsbehandling** mindst lige så vigtigt som den mere traditionelle behandling, ligesom den unges **netværk** spiller en stor rolle i processen.

Forløbet efter diagnosticering og påbegyndt behandling er meget forskelligt. I de senere år har vi fået en bedre forståelse for, at det er muligt at leve et **godt, rigt liv** på trods af en skizofrenidiagnose, ligesom omkring **en femtedel** stort set kommer sig efter den første psykose. Andre skal have **livslang behandling** og **støtte**, og her er det uhyre vigtigt at få etableret et godt, **tværfagligt samarbejde** mellem den unge, psykiatrien og de sociale indsatser i **kommunerne**.

Kilde: En ud af hundrede – om unge og skizofreni af Anne Cathrine Bomann
www.annecathrinebomann.dk